

בית משפט השלום בקריות

ת"א 717-03-14 פלוני נ' מקאם נביא זכריה הקדש דתח (ווקף) ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט שלמה מיכאל ארדמן

התובע פלוני

נגד

הנתבעות
1. מקאם נביא זכריה - הקדש דתי (ווקף)
2. מדינת ישראל
3. המועצה הדתית הדרוזית

נגד

הצד השלישי המועצה המקומית אבו סנאן

נגד

הצד הרביעי סגלוביץ עבודות עפר ופיתוח בע"מ

1

פסק דין

2 בפני תובענה לפיצויים בגין נזק גוף שנגרם לתובע, לטענתו, מנפילה ברחבת חצר אתר קבר נביא
3 זכריה באבו סנאן.

4

א. העובדות וטענות הצדדים בשאלת האחריות:

5
6 1. התובע טוען בכתב תביעתו, כי ביום 19.5.12, עת הגיע כשהוא מלווה בבני משפחתו לחצר רחבת
7 האתר נביא זכריה באבו סנאן, נתקלה רגלו "במדרגה" שנוצרה כתוצאה מהפרש גבהים בין
8 לוחות האבן והבטון המרצפים את רצפת החצר, וכתוצאה מהיתקלות זו הוטח ארצה, ונפגע.
9 כתוצאה מהנפילה נגרם לתובע שבר מרוסק במפרק הירך השמאלי.

10

11 2. התובע הגיש את תביעתו כנגד מדינת ישראל והמועצה הדתית הדרוזית. לטענתו, אלה
12 אחראיות לניהול ותחזוקת האתר, והן התרשלו לטענתו בשמירה על בטיחותו, דבר שגרם
13 לטענתו לנזקו של התובע.

14

15 3. התובע טוען כי הפרשי הגבהים נוצרו כתוצאה מעבודות שיפוץ הרחבה שבוצעה בשנת 2009, על
16 ידי הקבלן – הצד הרביעי, וזאת על פי הסכם שנחתם בינו ובין המועצה המקומית – צד ג',
17 הסכם שנעשה גם בשם המדינה, שהסמיכה לשם כך את המועצה המקומית. לטענת התובע,
18 נוכח העובדה כי משטח הריצוף שהותקן, לא היה ריצוף חלק, אלא כלל הפרשי גובה, מדובר
19 בהתקנה רשלנית ולא בטיחותית של הריצוף, אשר התובע נתקל בשל כך במרצפת, כאשר ניגש

בית משפט השלום בקריות

ת"א 717-03-14 פלוני נ' מקאם נביא זכריה הקדש דתח (ווקף) ואח'

תיק חיצוני:

- 1 לשטוף את ידיו בברזיה באתר. לטענת התובע, נסיבות הנפילה הוכחו על ידי התובע ועל ידי
2 העדים מטעמו.
3
4. התובע מוסיף וטוען, כי למועצה הדתית הדרוזית – הווקף, האחריות בשל ניהול המקום,
5 והחזקתו, ואחריות המדינה נובעת מחובתה לפקח על ניהול האתר, כאשר לטענת התובע
6 אחריותה חלה בין אם תקצבה את תחזוקת האתר ובין אם לאו, כאשר העד מטעמה אף גרם
7 לתובע נזק ראייתי בשל אי בדיקה בכל המשרדים הרלבנטיים, האם תקצבו את האתר.
8
5. המועצה הדתית הדרוזית, לעומת זאת, טוענת כי התובע לא הוכיח כלל קיומו של מפגע, כאשר
9 כעולה מהתמונות גם הרווחים בין האריחים קטנים מאוד. היא מפנה לכך שהתובע אף לא
10 צילם בעצמו את מקום הפגיעה הנטען. המועצה הדתית מפנה לסתירות בין גרסתו של התובע
11 למסמכים ועדים שונים, כאשר באחד מהמסמכים נרשם שנפל בבית, בשני כי החליק, וכאשר
12 מעדות העדים עולה כי רץ קודם לנפילתו. המועצה הדתית מפנה אף לאי הבאת עדים רבים
13 נוספים על ידי התובע, על אף שנכחו במקום. עוד הינה טוענת כי נפילתו של התובע אינה נובעת
14 מסכנה בלתי רגילה, ומשום כך אין אחריות משפטית לנפילה זו. עוד הינה טוענת כי שיפוץ
15 המקום לא נעשה על ידי אלא על ידי המועצה המקומית, שהתקשרה עם קבלן – צד ד' וכאשר
16 השיפוץ פוקח על ידי מהנדס מטעם המדינה שלא העיר כל הערות בטיחותיות.
17
18
6. המדינה, טוענת אף היא כי לא הוכח קיומו של מפגע. היא מפנה לכך שהעדים שהביא התובע
19 לא ראו את הנפילה, וכי עדים אחרים לא הובאו. אף היא מפנה לכך שצילום המקום לא נעשה
20 על ידי התובע. עוד הינה מפנה לכך שהתובע לא הביא כל חוות דעת של מומחה לתמוך את
21 טענתו לפגיעה בטיחותית. גם המדינה מפנה לגרסאות השונות לתאונה, לרבות לגרסת
22 ההחלקה ולגרסת הריצה ברחבה. המדינה מפנה גם לכך, שלבד מנפילתו של התובע מעולם לא
23 נפל אדם אחר ברחבה.
24
25
7. המדינה אף טוענת, כי ההסכם עם הקבלן לא נעשה מטעמה אלא הורד מהאינטרנט על ידי
26 המועצה המקומית, וכל מעורבותה של המדינה היתה ליווי של חשב מלווה שבחן את עמידת
27 המועצה המקומית בדרישות התקציב ולא את הדרישות הבטיחותיות, כאשר המדינה לא
28 תקצבה את הפרויקט ולא אשררה את ההסכם עם הקבלן, אלא מדובר בתקציב שיפוץ שניתן
29 על ידי המועצה המקומית ובפיקוחה ההנדסי, וכאשר האחריות לניהול המקום הינה של
30 המועצה הדתית הדרוזית מכח תקנה 10 לתקנות העדות הדתיות (ארגון) (העדה הדרוזית),
31 התשנ"ו-1995, ולא של המדינה. המדינה מוסיפה וטוענת כי עצם העברת תקצוב, אינה מעבירה
32 אחריות אל המדינה. המדינה אף טוענת, כי על אף שנציג המועצה המקומית טען כי הועבר
33

בית משפט השלום בקריות

ת"א 717-03-14 פלוני נ' מקאם נביא זכריה הקדש דתח (ווקף) ואח'

תיק חיצוני:

1 תקצוב ממשרד הפנים בתקופה הרלבנטית, הוא לא הצליח להראות כל מסמך התומך את
2 טענתו זו, על אף שטען כי ראה במשרדו מסמך כזה.

3
4 8. המועצה המקומית טענה כי התובע כלל לא הוכיח את קיומו של מפגע וכי נפגע ממנו. היא מפנה
5 לכך שמנהל הווקף העיד כי התובע החליק בעת ריצה אחר ילד, וכי כך אף סיפר התובע למומחה
6 רפואי, וכך אף מופיע בדו"ח מגן דוד אדום. על כן טוענת המועצה המקומית כי טענת ההתקלות
7 במרצפות הינה גרסה כבושה ואינה אמת. היא מוסיפה וטוענת כי התמונות לא צולמו במקום
8 התאונה, מה גם שלא רואים בהן מפגע, ולא הובאה חוות דעת מומחה כי מדובר במפגע, וכל
9 הראיות מצביעות על העדר מפגע. המועצה המקומית אף טוענת כי אף אחד מן העדים שהעידו
10 לא ראה את התאונה. המועצה המקומית טוענת כי העד מטעם המדינה הודה כי ניתן תקציב
11 ולא יכול היה להראות כי התקציב לא ניתן עבור השיפוץ או כי לא ניתן תקציב על ידי מי
12 מהמשרדים הממשלתיים הרלבנטיים. המועצה המקומית מוסיפה וטוענת כי העובדה שניתן
13 תקציב על ידי המדינה עולה גם מהנוהל שהציגה המדינה בבית המשפט. עוד הינה טוענת כי
14 מר סלאמה, נציג המדינה, גם הכיר את המתחם מביקורים בו ואינו יכול להסיר אחריות
15 מבטיחותו. המועצה המקומית טוענת כי ככל וייקבע כי היה מפגע, יש להטיל את האחריות על
16 המדינה ועל הקבלן המבצע.

17
18 9. הקבלן – הצד הרביעי, טוען כי העבודה בוצעה לשביעות רצון המזמין – המועצה המקומית,
19 ולא הועלו על ידי המזמין כל טענות בדבר איכות ביצוע העבודה, לא במהלך העבודה, ולא
20 בתקופת הבדק, כך שלא ניתן לבוא לקבלן בטענות כי לא תיקן ליקוי כלשהו. הקבלן מצטרף
21 לטענות כי לא הוכח קיומו של מפגע, או שהתובע נפגע ממנו, דבר שעולה גם מצורת שכיבתו
22 של התובע לאחר הפגיעה, על צידו ולא קדימה. לטענת הקבלן ככל שהיה פגם כלשהו הדבר
23 באחריות המזמין – המועצה המקומית שתכננה את הרחבה, או באחריות המועצה הדתית
24 שהיתה צריכה לתחזק את הרחבה. הקבלן מוסיף וטוען כי בשנת 2011 נכנס להקפאת הליכים
25 בשל חדלות פרעון, וכי בית המשפט המחוזי לא התבקש ולכן גם לא אישר את הגשת ההליך
26 הנוכחי נגד הקבלן.

ב. דיון והכרעה:

27
28
29 10. כפי שראינו, לצדדים טענות רבות בשאלת מהות האחראים במקרה של מפגע בטיחותי, טענות
30 שכרוכות בהן גם מחלוקות עובדתיות, בשאלת ההעברה התקציבית לשיפוץ המקום בשנת
31 2009, והשלכותיה בשאלת האחריות. אינני סבור כי שאלות אלה מצריכות הכרעה בתיק
32 הנוכחי. הטעם לכך הינו, כי אני סבור, שהתובע לא הצליח לעבור את המשוכה הראשונית,
33 היינו את השאלה האם אכן נפגע ממפגע בטיחותי וכי אכן מדובר במפגע שקיימת אחריות
34 משפטית בנוזקין בשל קיומו.

בית משפט השלום בקריות

ת"א 717-03-14 פלוני נ' מקאם נביא זכריה הקדש דתח (ווקף) ואח'

תיק חיצוני:

1
2 11. מבחינה נורמטיבית, אמנם קיימת חבות בנזיקין על העדר תקינות דרך ציבורית וכן חבות על
3 מחזיק שאינו שומר על תקינות מקום שבחזקתו כלפי מבקרים במקרקעין (ראה למשל לגבי
4 אחריות רשות ציבורית לתחזוקת דרכים: ע"א 176/59 **עירית תל אביב – יפו נ' ראש חודש**,
5 פ"ד טז 301 (1962); ע"א 144/60 **מדינת ישראל נ' חואטי**, פ"ד טז 209 (1962) וראה לגבי
6 אחריות מחזיק את ע"א 145/80 **ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש**, פ"ד לו (1) 113
7 (1982)), אך במה דברים אמורים? בהגנה מפני סכנה בלתי רגילה באותו מקום (ראה למשל:
8 ע"א 371/90 **סובחי נ' רכבת ישראל**, פ"ד מז (3) 345 (1993); ע"א 683/77 **ברוק נ' עירית תל**
9 **אביב-יפו**, פ"ד לד (1) 157 (1979)).

10
11 12. לעניין תקינות מרצפות ודרכים, קבעה הפסיקה, הן בארץ והן במשפט המשווה, כי מדרכות
12 ורחבות ציבוריות אינן משטח סטרילי, שיש לבחון את יושרו לפי מודל גיאומטרי של יושר
13 מתמטי. מדובר במשטחים שיכולים להיות בהם שקעים ובליטות, שגם נשחקים ונפגמים
14 במהלך הזמן ופגעי מזג האוויר, כאשר המבחן לשאלת קיומו של פגם המצדיק הטלת אחריות
15 בנזיקין הינו, האם אין מדובר בבליטות שאדם סביר יכול לראותם ולהיזהר מהם, והאם רשות
16 סבירה, או מחזיק סביר, היה צריך לראות בהם כפגם ממשי המחייב תיקון (לפסיקה בארץ:
17 ראה בין פסקי דין רבים את פסקי הדין הבאים: ע"א (מרכז) 1391-08-07 **כרמלה כפיר נ'**
18 **המועצה המקומית גני תקווה** [ניתן ביום 30.12.2007]; ע"א (י-ם) 4344/97 **כהן נ' עירית רמת**
19 **גן** [ניתן ביום 21.1.1998]; ת.א. (שלום ת"א) 87279/96 **סרי נ' עירית חולון** [ניתן ביום
20 6.12.1998]; ת.א. (ב"ש) 303/78 **גורזדה נ' עירית אשקלון**, פ"מ תשמ"א (א) 467 (1980); ת.א.
21 (י-ם) 277/59 **פרלשטין נ' מעלה החמישה**, פ"מ לח 104 (1963); ת.א. (חי') 1205/62 **בורנשטין**
22 **נ' עירית צפת**, פ"מ מא 41 (1964); ת.א. (שלום חיפה) 2604-07-16 **פלונית נ' עירית קרית**
23 **ביאליק** [ניתן ביום 29.1.2020]; ת.א. (שלום רמלה) 11447-11-14 **פלוני נ' עירית כפר סבא**
24 [ניתן ביום 30.12.2018]; ת.א. (שלום ת"א) 4247-01-15 **לוי נ' עירית חולון** [ניתן ביום
25 25.2.2018]).

26
27 13. כך למשל אומר בעניין זה לאחרונה, בית המשפט האנגלי בעניין *The Dean and Chapter of*
28 *Rochester Cathedral v. Debell* [2016] EWCA Civ 1094:

29 "No highway authority or occupier of premises like the Cathedral in
30 this case could possibly ensure that the roads or the precincts around a
31 building were maintained in a pristine state. Even if they were,
32 accidents would still happen; it is part of the human condition. There
33 will always be some weathering and wearing away of roads,

בית משפט השלום בקריות

ת"א 717-03-14 פלוני נ' מקאם נביא זכריה הקדש דתח (ווקף) ואח'

תיק חיצוני:

1 pavements and paths resulting in small divots, slopes or broken edges
2 which might provide some kind of risk to the unwary and lead to
3 accidents. The law does not seek to make the highway authority or the
4 occupier of land automatically liable for injuries caused by such
5 accidents. The obligation on the occupier is to make the land
6 reasonably safe for visitors, not to guarantee their safety. In order to
7 impose liability, there must be something over and above the risk of
8 injury from the minor blemishes and defects which are habitually
9 found on any road or pathway. The law has to strike a balance between
10 the nature and extent of the risk on the one hand and the cost of
11 eliminating it on the other."

12
13 וכך נאמר בפסק דין אנגלי נוסף בעניין *Mills v Barnsley MBC* [1992] P.I.Q.R. P291 מפי
14 :Dillon L.J.

15
16 "The liability is not to ensure a bowling green which is entirely free
17 from all irregularities or changes in level at all. The question is whether
18 a reasonable person would regard it as presenting a real source of
19 danger. Obviously, in theory any irregularity, any hollow or any
20 protrusion may cause danger, but that is not the standard that is
21 required."

22
23 ומפי :Steyn L.J.

24 "It is important that our tort law should not impose unreasonably high
25 standards, otherwise scarce resources would be diverted from
26 situations where maintenance and repair of the highways is more
27 urgently needed. This branch of the law of tort ought to represent a
28 sensible balance or compromise between private and public interest.
29 The judge's ruling in this case, if allowed to stand, would tilt the

בית משפט השלום בקריות

ת"א 717-03-14 פלוני נ' מקאם נביא זכריה הקדש דתח (ווקף) ואח'

תיק חיצוני:

balance too far in favour of the woman who was unfortunately injured
in this case. The risk was of a low order and the cost of remedying such
minor defects all over the country would be enormous"

Pocock v. Highland Council, 2017 Rep. L.R. 69; לפסיקה נוספת במשפט האנגלי ראה:
Little v. Liverpool Corp. [1968] 2 All E.R. 343; *James v. Preseli Pembrokeshire*
DC [1993] P.I.Q.R. P114; *B (A Child) v. Cardiff City Council* [2001] EWCA Civ.
703; *Holmes v. Medway Council* [2018] 6 WLUK 702. לפסיקה דומה באוסטרליה
ראה: *Rankilor v. City of South Perth* [2016] WASCA 29. והאסמכתאות המובאות שם.
לפסיקה דומה בארצות הברית ראה: *Cecilia Dolgan v. The City of Chicago*, 2020 WL
4016413; *Huckey v. City of Temecula*, 250 Cal. Rptr. 3d 336 (2019); *McCoy v.*
Wasabi House LLC, 104 N.E. 3d 102 (2018).

14. יישום עקרונות אלה על המקרה שבפנינו מחייב את המסקנה, כי אין כל אחריות בנזיקין למפגע
הנטען. גם אם אקבל את גרסתו של התובע לתאונה, די לעיין בתמונות שהגיש (גם אם אתעלם
מהעובדה כי התובע לא צילם את התמונות אלא אדם אחר), כדי ללמד כי אין עסקין במפגע
בטיחותי כלל ועיקר. מדובר בריצוף דקורטיבי בשורות בולטות של פחות מסנטימטר אחד
ובצבע בהיר הבולט לעין מול שורות אחרות בריצוף, ולא בפגם כלשהו במרצפות. התובע לא
השכיל להציג בפני בית המשפט כל חיקוק או חוות דעת מומחה בטיחות המלמדת על איסור
כלשהו בדין לבצע ריצוף דקורטיבי מעין זה, או על סטייתו מתקן כלשהו החל על ריצוף חוץ,
ואין מדובר בנושא המהווה ידיעה שיפוטית. גם אין מדובר בענייננו בליקוי נסתר, בבחינת פח
יקוש, אשר המהלך עליו אינו יכול לצפות בסכנה בדריכה עליו. כל המהלך על הריצוף, מודע
לריצוף בולט זה ונזהר בהתאם. אציין עוד, כי אין חולק שהתאונה הנטענת קרתה באור מלא
כאשר לא היתה מניעה מהתובע מלהבחין בריצוף בולט זה, מה גם שהתובע הכיר את המקום
קודם לכן, כך שלא הופתע מקיומו של אותו ריצוף.

15. עוד יש לציין, כי אינני סבור שהתובע עמד בנטל ההוכחה, באשר לדרך קרות האירוע עצמו,
נוכח סתירות בין גרסתו למסמכים הקשורים לאירוע, ונוכח עדות העדים שהובאו לבית
המשפט. אפתח בעדות העדים. העד מר יוסף כחלול שטען כי ראה את האירוע, הסתבר כמי
שבזמן נפילת התובע ראה את הגוף של התובע, רק מקו החגורה ומעלה (עמ' 11 שורה 1
לפרוטוקול מיום 13.11.18), וכפי שעלה בעדותו (שם, שורה 7): "ראיתי אותו נופל. לא ראיתי

בית משפט השלום בקריות

ת"א 717-03-14 פלוני נ' מקאם נביא זכריה הקדש דתח (ווקף) ואח'

תיק חיצוני:

- 1 איך הוא נתקע עם הרגל". זאת ככל הנראה, על אף שהכחיש זאת, נוכח קיומם של שולחנות
- 2 בינו לבין מקום נפילת התובע בעת התאונה. גם העד אבו ג'אנב ראג'ח לא ראה את התאונה,
- 3 מאחר והיה בגבו לתובע בעת התאונה (עדותו בעמ' 13 לפרוטוקול). מעדותו של עד זה, לעומת
- 4 זאת, ניתן ללמוד כי אכן מדובר במקרה שאין מדובר בליקוי נסתר שאין מבחינים בו שכן,
- 5 מדובר בהפרש גבהים קטן של כסנטימטר אחד (עדותו בעמ' 16 שורה 29 לפרוטוקול), אשר מי
- 6 שמהלך מבחין בו בבירור וכפי שהעיד שם, שורות 34-35 :
- 7 "ש. מי שהולך יכול לראות את ההפרש הזה?
- 8 ת. כשאתה הולך, אתה מסתכל אם יש מדרגה, מה קורה לך".
- 9
- 10 גם אשתו של התובע, העידה כי לא ראתה את האירוע (עמ' 21 שורה 23 לפרוטוקול).
- 11
- 12 16. אשר לעדותו של התובע עצמו, עדותו לא נשמעה מהימנה. התובע לא צילם בעצמו את תמונות
- 13 המקום, אלא חבר מטעמו, מר חוסאם דיד, שלא העיד בבית המשפט, ואין חולק כי לא ראה
- 14 את האירוע. לטענת התובע, לא צילם מאחר ובאותה עת החלים מהתאונה בביתו, אך הוא
- 15 הסביר לחבר היכן לצלם, לשיטתו ליד הברזייה במקום. דא עקא, שכשנשאל מדוע הברזייה
- 16 אינה מופיעה בתמונות, צחק ולא השיב (עמ' 51 שורה 14 לפרוטוקול). עוד נשאל מדוע לא צילם
- 17 בעצמו, לאחר שהתאושש, והשיב כי בינתיים שופץ המקום. דא עקא שלא הובאה כל ראיה כי
- 18 נערך שיפוץ במקום לאחר שנת 2012, וטענה זו נוגדת במפורש את עדות מר חיר מטעם המועצה
- 19 הדתית (סעיף 5 לתצהירו). לא זו בלבד, אלא שהתובע לא ידע לזהות בתמונות שצולמו היכן
- 20 נפל (ראה עדותו בעמ' 52 לפרוטוקול שורות 18-31). על כך יש להוסיף את עדותו של מר חיר
- 21 (עמ' 60 לפרוטוקול), לפיה אמר לו התובע מיד לאחר נפילתו, כי החליק לאחר שרץ אחרי הילד.
- 22
- 23 17. אם לא די באלה, הרי שדו"ח מד"א מיום התאונה (נ/1) מציין כי התובע החליק ולא כי נתקל
- 24 באבן. גם המומחה מטעם הנתבעת ד"ר פריימן מציין בחוות דעתו כי התובע ציין בפניו כי
- 25 החליק ונפל.
- 26
- 27 18. די לי בכל אלה, גם בהתעלם ממסמך חדר המיון שמציין כי מדובר בנפילה בבית, כדי לקבוע כי
- 28 התובע לא הוכיח את גרסתו לתאונה. כאמור, על אף שהתובע טען כי בזמן האירוע שהו באתר
- 29 עשרות אנשים, הוא לא השכיל להביא עדים שראו את האירוע, והעדים שכן הביא, התברר כי
- 30 לא ראו את הנפילה, או שלא ראו את סיבתה. במאזן ההסתברויות דומה דווקא, כי הגרסה
- 31 שהתובע רץ אחר ילד – אולי בנו, והחליק, היא הגרסה הסבירה יותר, אך בנסיבות אלה, דומה
- 32 כי אין הצדקה להטיל אחריות על הנתבעות, הצד השלישי, או הצד הרביעי.
- 33

בית משפט השלום בקריות

ת"א 717-03-14 פלוני נ' מקאם נביא זכריה הקדש דתח (ווקף) ואח'

תיק חיצוני:

19. הנה כי כן, התובע לא הוכיח את גרסתו לתאונה. הוא גם לא הוכיח את קיומו של מפגע, וגם לא הוכיח כי עסקינן במפגע שיש להטיל אחריות נזיקית בגינו. בכך מתייתר הצורך לדון בזהות האחראי למפגעים באתר נשוא התביעה.

20. אשר על כן, התביעה נדחית. אשר לשאלת ההוצאות, ולפנים משורת הדין, בשל פגיעתו של התובע אסתפק בחיוב בהוצאות בסכום נמוך. התובע ישלם הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך כולל של 3,000 ₪ לכל אחת הנתבעות 2 ו-3, וכן סכום דומה לצד השלישי וסכום דומה לצד הרביעי.

המזכירות תסגור את התיק.

ניתנה היום, כ"ח תמוז תש"פ, 20 יולי 2020, בהעדר הצדדים.

שלמה מיכאל ארדמן, שופט